

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hódva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfe és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaszállítását
vagy megőrsítésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A földhitel fejlesztése.

(K. Ö.) Előttünk van az a törvényjavaslat, melyet a mezőgazdasági hitel fejlesztése szempontjából a gazdatársadalom kívánságára kilátásba helyezett. A törvényjavaslat egy altruista alapon álló mezőgazdasági bankot fog létesíteni és a mezőgazdasági hitel természetének megfelelően fogja a földbirtokpolitikát befolyásolni. Az eddig létesült földeldarabolások és felépítések azért nem váltak be, mert nem létezett oly pénzintézet, mely közérdekből foglalkozott volna a földbirtok adásával, vevésével. Az ujonnan létesítendő bank nem ismer nyereségedést, önzetlenül, haszon nélkül, pusztán üzleti költségeit fedezve fogja azt a sokat vitatott folyamatot szolgálni, melyet a népnek földdel való ellátásának nevezünk.

Az új mezőgazdasági bank címe a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége lesz. Ugyanis az új pénzintézet a Magyar Földhitelintézet, a Kisbirtokosok Országos Központi Földhitelintézet és az Országos Központi Hitelszövetkezet közreműködésével fog létesülni.

Az intézet alaptőkéje 15 millió korona lesz.

Célja ingatlan feldarabolások, telepitések és gazdasági munkálakások építésével kapcsolatos hitelígények kielégítése.

Az állam messzemenő támogatásban fogja részesíteni. Mindenekelőtt nyolc millió korona üzletrészt jegyez. A forgó tőke szaporítására tíz millió korona névértékű államköltséget bocsájt az intézet rendelkezésére, melyet az intézet elzalogosíthat és forgó tőkéjét szaporíthatja, vagy pedig ebből csinálja meg saját kibocsájtandó kötvényeinek biztosítéki alapját. Az állam továbbá költségvetésileg biztosítandó összeggel az üzemi költségek fedezéséhez is hozzájárul és adó és illeték mentességet biztosít. Kibocsájtandó kötvényeire pedig kiterjeszti az 1898. évi XXIII. tc. rendelkezéseit. Ez a törvény-cikk az u. n. aranyborju törvénye, melyet annak idején azért kilogásoltunk, mert az ingó tőke tulságos kedvezése semmi összefüggésben nincs az ország mezőgazdasági jellegével és mivel a tőke helyzete amúgy is kedvezőbb a földbirtoknál. Illo telát, hogy ennek a törvénynek kedvezményeit a földhitelt szolgáló pénzintézetre is kiterjesszük.

Az állami támogatás fejében azonban

az állam a legszigorubb ellenőrzést bíz-sítja magának a gyógykezelésben.

A törvényjavaslat a telepitések ügyében is intézkedik. Nézetünk szerint azonban ez nem zárja ki, hogy ezután továbbra is meg ne sürgezzük az új telepitési törvényt, mely mint Darányi törvényjavaslata 100—120 millió koronát fordítana tíz év alatt közhasznú telepitések létesítésére. A kecskeméti gazdasággyűlés is ebből a szempontból indult ki, mikor Mezössy előadása nyomán a telepitési törvényt megsürgette.

Az elmondottakon kívül van a törvényjavaslatnak egy oly rendelkezése is, melyet külön ki kell emelnünk. Ugyanis eddig a korlátolt forgalmu birtokok legnagyobb részét távol állottak a nemzeti földbirtok politika követelményeitől. Nem lehetett hozzájuk férni. Ez kettős hátránnyal járt. Egyrészt hozzájárult annak az ellenszenvnek a szításához, melyet sajnosan tapasztalunk és mely a magyar földbirtokviszonyokban keresi gazdasági és szociális bajaink forrását, másodsor tényleg sokban hozzájárultak a mezőgazdasági kultúra elmaradottságához és szociális viszonyaink kezdetleges voltaához. Mentségül csupán azt hozhatjuk fel, hogy társadalmi és gazdasági viszonyaink is csak kezdetleges állapotban vannak és hogy a magyar föld kulturális és gazdasági szerepe még csak a jövőé.

A törvényjavaslat szerencsés kézzel akarja a létező bajokat orvosolni, amikor kimondja, hogy a földmivelési miniszter a korlátolt forgalmu birtokok közül a községi, városi, törvényhatósági, egyházi személyi és testületi, alapítványi és hitbizományi és közbirtokossági birtokokon a tulajdonos kérelmére haszonbérleti alapon nyugvó telepitést engedélyezhet. A telepes azonban csak abban az esetben válthatja magához a telepet, ha a birtok korlátoltsága megszűnik.

Mi volt az oka annak, hogy nálunk a nagybérleti rendszer honosodott meg? Nyilvánvalóan az a körülmény, hogy a birtokos törvényes intézkedések hiányában félt a kisembertől. Nem bizott meg benne. Ugy ez a rendelkezés, mint a földbérlet szövetkezetek törvényes intézkedésekkel való körülbástyázása egyszerre véget vet a földbirtokos bizalmatlanságának.

Előre látható a harc, mely az új mezőgazdasági bank ellen megindul. Egy okkal több, hogy a magyar föld jogaihoz szívósan ragaszkodjunk.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 4.

Kabos Ferenc alelnök egyenyed 11 órakor nyitja meg az ülést.

Elnök bemutatja a beérkezett kérvényeket és irományokat. Jelenti ezután, hogy a Kuria átirata szerint Láng Mihály és Tauscher Béla képviselők mandátumai a törvényes idő alatt nem támadtattak meg és így azok végleg igazoltattak.

Felolvassák ezután az interpellációs könyvet, amelybe Benedek János jegyzett be interpellációt a csomagszállító ügyében.

Napirenden következett

az appropriációs

törvényjavaslat folytatólagos tárgyalása.

Elnök jelenti, hogy a beteresztett határozati javaslatot több képviselő írta alá és így a beteresztőket megilleti a zárszó joga. Előbb azonban a miniszterelnök kíván.

Khuen Héderváry Károly: Teljesen bizik abban, hogy a banktörvény Ausztriában is törvényé válik. Hogy minálunk hamarabb elfogadják, ez nem lehet hátrányos, sőt még jobb, mintha elkéstünk volna. Azt hiszi, hogy a véderőreformok tárgyalásába is egész nyugodtan belemehetünk.

A nemzettel teszünk jót, ha a véderőt fejlesztjük és a monarchiát a többi nagy hatalmakkal egyensúlyba hozzuk. Mikor kormányra léptünk, már akkor nyíltan kimondtuk, hogy a nagy terheket igénylő véderőreformot meg akarjuk valósítani.

Az albán-kérdésről nemrég referált a Házban és annak kiegészítésül még megjegyzi, hogy Montenegró figyelmét még előbb telhivták bizonyos nemzetközi kérdésekre. Reméli, hogy a kedvező alakulás, mely a balkánon biztosított, meg is fog történni. A marokkói kérdés távolabbról érint bennünket. Bosznia hovatartozása kérdésének rendezéséről az ülésszak végén törvényjavaslatot fog benyújtani.

Az ágyugyár felállítását ő is rendkívül fontosnak tartja, nemcsak a haderő, de közgazdasági szempontból is.

A választói jog kérdése szerinte a véderőreformmal semmitéle kapcsolatban nincs, de mert felszólították arra, hogy a kormány álláspontját e tekintetben ismertesse, nem tér ki előle. A reform szükségességét mindenki elismeri. Két kérdést lehet felvetni, hogy mikor csináljuk és miképp. Hogy a miképpről még nem nyilatkozott, annak oka az, hogy a kérdést igen komolynak tartja. Általános jelszavak után nem indul. (Nagy éjenzés és taps a munkapárton.) Megbocsáthatlan bün volna, ha a népszámlálás adatainak ismerete nélkül alkotnák meg a reformot. Nem kapcsolja a véderőt a választói joggal egybe, csak azt óhajtja, hogy ha majd a választói törvényjavaslatot betereszti, annak törvényerőre emelkedését ne akadályozzák meg.

Décsy Zoltán: Hosszasan fejtegeti, hogy a pénzügyminiszternek ama összehasonlítása, hogy

KIRÁLY

ÜDÍTŐ és BORVIZ

mindenütt kapható

1/2 liter 5 krajcár, 1 liter 10 krajcár.

az ő eredményeit elődje rezsimje eredményeivel vetette össze, nem helyes, mert a koalíció egy ex-lex után vette át a kormányzást és előbb le kellett küzdenie ennek káros hatását. A pénzügyminiszter által tegnap előterjesztett bugetre vonatkozó számadatait tendenciózusan csoportosítja és így ez nem igazol eredményeket.

A munkapárt csak akkor állna erkölcsi alapon és a régi szabadelvű pártból csak akkor támadhatna fel, ha itt ülne az ellenzéken. Annak a pártnak, mely csak a hatalomért s nem elveiért jutott a kormányra — nincs feltámadása.

Hiába beszél a miniszterelnök békéről, nem békét teremt csak csendet. Ezekre a nemzet életébe vágó kérdésekre, mint a véderő-reform, nem kapott mandátumot a kormány. Kérdezze meg újra a nemzetet, ők képviselik-e a többséget? Ajánlja határozati javaslata elfogadását. (Élénk helyeslés a bal- és a szélső-balon.)

Héderváry Károly gróf miniszterelnök: Reflektál Déssy beszédére. Déssy másképp látja a helyzetet, mint ő, de az még nem jogosítja fel őt arra, hogy azt mondja, hogy a mai többség nem képviseli a nemzetet. S azt se mondhatja Déssy, hogy ez a párt nem volt képviselve a parlamentben. Hiszen itt volt a régi alkotmánypárt. S a nemzet végre is tudta, hogy mit csinál, mikor nekik többséget adott. Nem zárkoztam én el a választások előtt, de csak ha a nemzet kívánja azt. Most a kormány a nemzet érdekében a hasznos alkotások terén van, s így nem szükséges az új választás elrendelése. (Élénk helyeslés és taps a jobb-oldalon.)

E nők szavazásra teszi fel a javaslatokat. Először elfogadják általánosságban az *appropriációs* javaslatot, azután elvetik Déssy Zoltán és Holló javaslatait. Batthyánynak a népszámlálási adatok sürgős beterjesztésére vonatkozó javaslatát egyhangulag elfogadják.

Szünet után.

Elnök felolvastatja a javaslat egyes pontozatait, melyeket vita nélkül fogadtak el. Ezzel az *appropriációs* javaslatot részleteiben is elfogadottnak jelenti ki.

Vicinális vasutak.

Huti Ferenc előadó javaslatát vita nélkül elfogadják. 14 vicinális javaslatot, köztük a debreceni—nagyvárad helyi érdekű vasut engedélyezésének megtörténtéről szóló kereskedelmi miniszteri jelentést.

Az altruisztikus agrárbank.

Beöthy László előadó ismertette és ajánlotta ezután elfogadásra a pénzügyi bizottság jelentését, a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségéről szóló javaslatát. Ez az úgynevezett altruisztikus agrárbank, melyet az előadó a magyar kisbirtokosok szempontjából korszakalkotó reformnak mond.

Báth Endre több kifogásolni valót talál a javaslatban.

Várady Zsigmond: Csakis egy szempontból fogadja el a javaslatot; azért, mert ez a javaslat, időszerű alkalmazás mellett, arra az eredményre vezethet, hogy a nagy birtokosok kisbirtokra átalakíthatassanak. Ez közérdek s azért elfogadja a javaslatot. Így is vannak azonban aggályai. Nem szeretné a magánvállalkozást az állam által megkárosítani.

Maros Iános: A Kossuth-párt nevében örömmel fogadja el a javaslatot.

Az ülés 2 órakor véget ért.
Holnap érdemleges ülést tart a Ház.

Pénteken pedig formális ülést.
Ezután kezdetét veszi a szünet, mely a jövő szerdáig tart.

Két törvényjavaslat. Gróf Serényi Béla földmivélsügyi miniszter tegnap két törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé. Az egyik a mezőgazdasági ügyeknek a törvényhatóságoknál való intézkedéséről szól; a második a vízjogról szól 1885. XXIII. tc. kiegészítéséről és módosításáról.

Huszonöt éves találkozó a győri püspöknél.

Dr **Várady** Árpád Lipót győri püspök zoon iskolatársait, akikkel negyedszázaddal ezelőtt együtt végezte a budapesti egyetemen a theologiai tanfolyamot, mint a központi papnöveldé növendéke, győri püspöki várába hívta össze negyedszázados találkozóra. A volt iskolatársak közül megjelentek: **Baksay** Károly praelátus váci kanonok, **Czeizel** György kiérd. esperes, terkeli plébános, **Dóczy** Endre bánffy-hunyadi plébános, dr **Hadzséga** Bazil ungvári főesperes plébános, dr **Hodinka** Antal pozsonyi jogakadémiai tanár, a Magyar Tud. Akadémia tagja, **Kalocsay** Gusztáv hajdusoboszlói plébános, dr **Lőrincz** Gyula sz. széki ülnök, nagyszombati főgimnáziumi tanár és konviktsi kormányzó, **Simrák** Béla martonosi plébános, dr **Rolny** Frigyes szepesi apátkanonok, **Gyárfás** Tihamér, brassai főgimnáziumi tanár, **Schiefer** István va. megyei plébános és dr **Vucskics** Gyula nagyvárad esperesplébános.

Nagy örömet szerez az összejötteknek az a körülmény, hogy a püspök hívására megjelentek közöttük egykori szemináriumi prefektusuk, dr **Való** Simon pozsonyi apátkanonok és csatlakozott még hozzájuk **Sankovics** Bertalan győr-révfülusi plébános, ki három évig szintén velük volt a szemináriumban.

Dr **Várady** Árpád megyéspüspök a székesegyházban hálaadó isteni tiszteletet tartott s a mise végén a negyedszázados találkozó alkalmából magasztos eszmékkel átszótt allocutiót intézett társaihoz, visszaemlékezve Istennek sok-sok kegyelmére, melyekkel ez idő alatt elhalmozta őket, a munkára, melyet ennek segítségével végeztek.

A püspök, a nap emlékére társaival együtt lefényképezette magát s vendégei tiszteletére ebédet adott, melyen részt vett a győri káptalan képviselőjében dr **Balits** Lajos püspöki helynök, **Kollányi** Ferenc várad kanonok, a püspök rokonai és az udvari papság.

Az ebéden **Várady** püspök szép beszédben köszöntötte társait s közöttük kedves volt előljárójukat. A volt taulótársak nevében dr **Vucskics** Gyula köszönte meg a püspöknek, hogy figyelmével és szíveségével nekik e találkozóra alkalmat adott s kifejezte örömeiket és büszkeségüket afelett, hogy egykori tanuló-társukat, ki a szemináriumban is magasan kivált társai felett, a Gondviselés felmagasztalta és a Magyar Sion örei közé választotta. Le-

gyen apostoli működésén Isten áldása és kegyelme.

Majd **Kalocsay** Gusztáv mondott még poetikus szép beszédet és dr **Hadzséga** Bazil a görög szertartásuak nevében köszöntötte a püspököt.

Délután 4 órakor a volt iskolatársak egy szép nap emlékeivel gazdagon elszéledtek szerte az országba, a püspök pedig több heti üdülésre Marienbadba utazott.

A katolikus tanítók kongresszusa.

— Második nap. —

Nem lankadó lelkesedéssel és ügyszeretettel folytatták 5-én nagygyűlésüket a kath. tanítók.

Előzőleg a különféle szakosztályok tartották meg tanácskozásukat a Szent István Társulat termeiben. A tanácskozások tárgyát a népoktatás ügyei s a néptanítók szociális feladatai képezték. Szó esett a tanítók fizetésének rendezéséről is, mely szintén egyik alapföltétele az iskolák reformálásának.

Minden egyes tételt nagy körültekintéssel, alapos szakismerettel bíralt, vitatott meg papság, tanítóság karöltve.

A szakosztályok ülésén Nagyváradról **Számborovszky** Rezső róm. kath. tanító is élénk részt vett. Tartalmas előadást tartott az iskolaszéki intézmény reformjáról.

A kongresszus helyeslésekkel kísérte a 27 rendbeli kívánságból álló előadást, végül megéljenzte.

Az egyhangulag elfogadott határozati javaslat a következő:

Mondja ki a magyarországi kath. tanítók negyedik nagygyűlése, hogy a nagym. Püspöki Kar utján memorandumot intéz a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz s ebben a vonatkozó törvények és rendeletek revíziójával kapcsolatban az iskolaszéki intézmény reformálását kéri.

A második nyilvános gyűlés reggel 11 órakor kezdődött a régi országházban **Zichy** Gyula gróf védnök elnöklése alatt, ki bár előző nap is élénk ügyszeretettel vezette az egész tanácskozást, most is a legfáradhatatlanabb buzgalommal vett maga is részt a tanácskozásban.

Acsay Antal dr egyetemi tanár modern paedagógia a történelem megvilágításában címen tart előadást. A nevelésben első sorban — úgy mond — az a fontos, hogy úgy a célt, mint az eszközöket tekintve, helyesen gondolkozzunk. Helyes paedagogiai módokat ajánl a tanítók számára, a történelem helyes tanításánál. A történelemből tanulja meg a gyermek az *önbecsülést*, s akkor szent lesz előtte a tekintély is. A modern paedagogia lábball tiporja a tekintélyt. Ez a modern paedagogia nem a kath. magyar tanítóság módszere. A mi paedagogiánk a multak megbecsülésében áll.

A mult nagyjainak megbecsülése, jövőendő boldogulásunk záloga.

Dreisziger F. tanár a szakosztályok határozatait terjeszti elő, melyeket egyhangulag elfogadnak.

Ezután megválasztották az Országos Bizottság és a Kath. Tanügyi Tanács tagjait.

Telefon 8.

Gyümölcs-szállításhoz való **kosarakat** nagyban és kicsinyben, **friss töltésű** mindennemű **gyógy- és ásványvizeket** csakis

JANKY ANTAL
utódánál **szerezhet be.**
Telefon 8.

Végül megalakították az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács keresztényszociális szakosztályát, továbbá a népoktatási, tanítóképzői, népnevelési és kiseddóvái szakosztályokat.

Védő elnök Isten áldását kéri a tanítók munkásságára s az Orsz. nagygyűlést bezárja.

Délután bucsuebéd volt, melyen lelkesen ünnepelték a jelenlevő gróf Zichy Gyula pécsi püspököt, a tanítók lelkes pártfogóját.

Küzdelem a magyar nyelvért.

A szombatsági körjegyzőségben a körjegyző által indított s eddig igen szép eredménnyel járt magyar kultur munka most egyszerre heves ellentállásra talált a közismert dr. Csordás János nemzetiségi vezér személyében. A körjegyző ugyanis oly formán jött összeültetésbe Csordással, hogy körjegyzőségéhez tartozó egyik községben Veresfalván keresztül vitte a képviselőtestületnél, hogy a csaknem teljesen román községben kimondták, hogy a létesítendő községi iskolában a tannyelv magyar lesz.

A képviselőtestületben a tannyelv ügye úgy került tárgyalás alá, hogy a tanító fizetésrendezése alkalmával a körjegyző indítványozta, miszerint a jelenlegi román tannyelv helyett vegyék be a magyart.

A körjegyző igen ügyesen, meggyőzően és szeretettel indokolta meg javaslatát. Előadta, hogy a román nyelvvél a lakosság nem tud boldogulni.

Ha a községből kilépnek, a román nyelvnek semmi hasznát nem veszik, míg ellenben, ha a magyar nyelvet is bírják, azzal saját értéküket emelik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a román nyelvet akarják kiirtani, mert annak gyakorlására a hittanórán alkalma lesz a tanulóknak.

A körjegyzői javaslat ellen elsősorban Popescu Tivadar lelkész szólalt fel, aki igen hevesen kelt ki a javaslat ellen s többek között a következőket mondta:

— Mig belőlem román vérem ki nem folyik, — addig itt magyar tannyelv nem lesz!

A képviselőtestületi ülésen jelen volt Csordás János belényesi ügyvéd is, aki egy teljes óráig beszélt a képviselőtestületi tagokhoz a magyar nyelv ellen.

A felszólamlások teljesen eredménytelenek voltak, mert a képviselőtestület a körjegyző javaslatát fogadta el és kimondta, hogy a községi iskolában a tannyelv magyar lesz.

A hazafias határozatot Csordás nem hagyhatta annyiban és az ellen felebbeszédet adott be. A felebbeszédben első sorban alaki kifogásokat hoz fel a képviselőtestületi határozat ellen, másodsorban hivatkozik arra, hogy itt a községben a román nyelv a létjogosult és a lakosság zöme is azt akarja. Végül olyforma kijelentést tesz, mintha a magyar tannyelv határozatának keresztülvitele esetén a felépítendő iskola költségeinek megszerzése akadályokba fog ütközni.

A határozatot a magyarcsékei járás főszolgabírája azzal a véleménnyel terjesztette be tegnap az alispánhoz, hogy megsemmisítendő volna, nem ugyan a felebbeszédben felhozott indokok alapján, hanem azért, mert a tannyelv megválasztásában nem a képviselőtestület, hanem az iskolaszék az illetékes.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

115 B

A kubikos halála.

Szerencsétlenség egy homokbányában.

Tegnap délelőtt halálos szerencsétlenség történt a szőlőhegyen, a Lukács-féle szőlőben levő homokbányában. A Tüdőbetegek Szanatoriumának szomszédságában van Guttman Sámuelnek a homokbányája, ahonnan tegnap délelőtt tíz órakor arról értesítették telefonon a rendőrséget, hogy a bányában nagy szerencsétlenség történt, melynek több ember áldozata van.

A rendőrség a hír vétele után azonnal intézkedett s a mentők gyorsan kivonultak a szerencsétlenség helyszínére. A rendőrségtől Jánossy Gyula bányai kapitány és Schlögl Adolf rendőrtiszt mentek ki a homokbányába a nyomozás megejtése végett.

A rendőrség a helyszínen kihallgatott tanúk vallomásából a következőket tudta meg a szerencsétlenségről:

A Guttmann-féle homokbányában tegnap reggel 9 óra után Kocsis Mihály és ennek törvénytelen felesége Makai Mária, Nagy Sándor és Burján Géza munkások dolgoztak. Kocsis Mihály egy körülbelül 5—6 méter magas homokfal alatt dolgozott, mely már erősen alá volt ásva. Kocsis Mihályt Makai Mária figyelmeztette, hogy ne dolgozzon azon a veszélyes helyen, mire Kocsis Mihály azt válaszolta: »Ha réám is szakad, egy emberrel kevesebb lesz. Alig mondtam ki ezeket Kocsis, midőn a fellette levő homoktömeg leszakadt és őt teljesen eltemette. Az ott levő munkások Kocsist kihúzták ugyan, de akkor már halott volt.

A szerencsétlenség híre csakhamar elterjedt a városban is és mindenki nagy katasztrófáról beszélt. A rendőrség is azt az értesítést nyerte telefonon, hogy több áldozat van, de szerencsére a hír túlzott volt. Kocsis holttestét kiszállították az olasz-i temető hullaházába, ahol ma a kir. törvényszéki orvosok fel fogják boncolni.

UJDONSÁGOK.

* **Bizottsági ülés a városházán.** Nagyvárad város pénzügyi és gazdasági bizottsága, valamint a gyáripár fejlesztésére kiküldött ad hoc bizottság pénteken, július 7-én délután 4 órakor a városházán ülést tart. Tanácskozással olyan ügyek kerülnek, amelyek nagyon is megérdekelik, hogy a bizottság tagjai nagy számmal jelenjenek meg. Tárgyalásra az Apolló értékesítésének ügye és a Nagyváradon létesítendő kötött-szövött árugyár létesítésének és támogatásának kérdése vannak kitűzve.

* **Nagy a vízfogyasztás.** Nagyvárad városa midőn a vízvezetékét létesítette, a város minden lakosára napi 80 liter vízfogyasztást számítottak. Azonban már az első évek nyarán kitűnt, hogy ez a számítás nem volt helyes, mert a napi vízfogyasztás ennél jóval

nagyobb, mikor a nyári forróság bekövetkezik. A régi vízműtelep azonban derekasan bevált s kétszer akkora mennyiséget szolgáltatott, mint amennyi szolgáltató képességre berendezve lett. A város egy része azonban nélkülözte a vízvezetékét, amin pár évvel ezelőtt segített is a város a vízmű hálózatának kibővítésével. Ez a kibővítés azonban csakhamar maga után vonta egy második vízmű kiépítését. Hogy erre mily nagy szükség volt, mutatja a mostani vízfogyasztás. A napokban beállott rekkenő forróság folytán a vízfogyasztás óriási mértékben emelkedett. Hétfőn, július 3-án volt a vízmű fennállása óta a legnagyobb vízfogyasztás, a mennyiben ezen a napon 13 millió liter vizet fogyasztott el Nagyvárad város lakossága. Ebből minden lélekre, beleszámítva a csecsemőket is, több mint 200 liter vizet esett. Az előző években a legnagyobb napi fogyasztás 8000 köbméter volt, míg most egyszerre 13,000 köbméterre rugott. Ebben az óriási fogyasztásban nagy része van a vízpocsékolásnak s ha azt kutatóknak, hogy hol pocsékolják a vizet, nem a külvárosokban és kis házaknál, hanem a fürdőszobával, kerttel bíró lakásoknál kellene kutatnunk. Hallottunk olyan esetről is, hogy egyes házaknál egész éjjel nyitva hagyják a fürdőszoba zuhanyát, hogy a friss víz hűtse a lakás levegőjét. Szerencsére azonban most már olyan berendezéssel bíró a vízvezetékünk, hogy még ilyen nagy vízfogyasztás mellett sem kell kétségbeesnünk. Mindkét telepünk bő vízzel ellátott teleppel rendelkezik, hogy semmiféle intézkedésre nincs szükség.

* **Közigazgatási bizottság ülése.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, július 6-án délután 3 órakor tartja rendes havi ülését a városházán.

* **A második vasuti vágány Nagyvárad és Váradvelence között.** A nagyvárad és a váradvelencei pályaudvar között építendő második vasuti sínpár ügyében megkereste a vasut igazgatósága Biharvármegyét, hogy az új vágányhoz szükséges területet, mely a kórház telkének egy részét képezi és 3331 négyszögölét tesz ki, bocsássa át díjtalanul az állam tulajdonába. Az átiratot véleményezés végett az államépítészeti főmérnöknek adták ki, aki tegnap terjesztette vissza az ügyet azzal, hogy a terület négyszögölét 40 koronáért adják el a vasutnak, annál is inkább, mert ott a szomszédos területek tulajdonosai a terület négyszögölét 80—100 koronáért adják.

* **Vlád Aurél — nem lett alispán.** Tegnap azt a jelentést kapták a lapok, hogy a hunyadmegyei alispán választásnál Vlád Aurél kapta meg a szavazatok többségét. Csakhamar kiderült azonban, hogy ezt a többséget csak a telefon jóvoltából kapta Vlád. A vonalon ugyanis zavarok voltak és a felhivatalos jelentés első szövegezése hibásan Vládnak adta a többséget. Pedig a többséget Csulay főjegyző kapta.

* **Kötő-szövőgyár Nagyváradon.** Már hónapok óta tárgyal Rimler Károly polgármester a gyulai szövőgyár igazgatójával egy Nagyváradon felállítandó nagyszabású kötött, szövöttáru gyár létesítése érdekében. A tárgyalás részletei nem kerültek nyilvánosságra, míg azok kellő eredményre nem vezettek. Most már azonban a gyártelep felállítása igen valószínű, amennyiben a polgármester a részletekre nézve is meggyőzésre jutott lovag Weisz Mórral, a gyulai kötött-szövöttáru gyár igazgatójával, aki tegnapelőtt itt járt s megtekintette a város által felajánlott telket s a többi feltételekre nézve

is befejezték a tárgyalásokat. A gyártelep Ghyilányi-korcsma telkén lenne. Bár ennél nagyobb telket kért az igazgató, de azért ez is megfelel teljesen a gyár céljainak. Mindjárt a gyár felépítése után 500 férfi és különösen női munkást alkalmaznak, akik legalább 3 korona napidíjat kapnak átlag. Ilyen körülmények között a gyár nagybefolyással lesz az itteni munkásviszonyokra. A városi tanács ma, csütörtökön délelőtt rendkívüli ülésben tárgyalja a polgármester megállapodásait s a város által adandó támogatást, pénteken pedig a pénzügyi és közgazdasági, valamint a gyár-ipart fejlesztő bizottság elé kerül az érdekes kérdés.

*** Bihar megye a múlt hóban.** Bihar-vármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg július havi ülését a vármegyeház kistermében. Az ülésen Miskolczy Ferenc dr főispán elnökölt, aki szokásos megnyitó után bejelentette, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter a belényesi tanfelügyelői kirendeltségbe Szirmay Miksát nevezte ki, aki állását elfoglalván ez alkalommal először vesz részt a közigazgatási bizottság ülésén. A főispán üdvözlö az új tanfelügyelőt, aki megköszöni a főispán üdvözlését s röviden ismerteti programját, mely mindenben megegyezik a tanfelügyelőnek már korábban megismert munkásságával. Majd a jelentésekre került a sor, melyek közül a főorvos jelentése szerint a megye egészségügyi állapota az elmúlt hóban kedvezőbb volt mint előzőleg, amennyiben 164 beteggel kezelték kevesebbet. A közbiztonsági állapotokra azonban nem mondhatni, hogy valami jó lábon állott, mert a letartóztatottak száma 7856-ot tesz ki. A többi jelentések tudomásul vétele és kisebb jelentőségű ügyek elintézése után az ülés fél 11 órakor véget ért.

*** Merénylet a nagyváradai gyorsvonat ellen.** Tegnap délelőtt két elvetemült cigány napszámos merényletet követett el a Nagyváradról Kolozsvárra menő gyorsvonat utasai ellen. *Varga György* és *Lunkuj György* cigánytelepi napszámosok, velencei cigánytelep mellett egy 9 mm. caliberű fegyverből a vonatra lőttek s az abban utazó *Csoma Györgyöt* megsebesítették. *Csoma* sérülése könnyebb természetű. A merénylőket a rendőrség letartóztatta.

*** Az érkenézi kolera.** A napokban megírtuk, hogy Érkenézen koleragyanus eset fordult elő. Az esetről az érmihályfalvai főszolgabíró tegnap terjesztette be hivatalos jelentését az alispánhoz. A jelentés szerint a beteg *Stefán János* tulajdonképpen még ma sem gyógyult teljesen. A megbetegedés pedig a következőképpen történt. *Stefán János* Kerkán Józsefhez volt szerződve bükkönyt kaszálni. Kaszálás közben *Stefán* fogadott *Kerkán*nal, hogy 1 méteres bükkönyben képes olyan rendet vágni, mint *Kerkán*, aki pedig a legerősebb ember hírében áll a faluban. *Kerkán* tartotta a fogadást. Munka közben *Stefán* előbb tulságos sok pálinkát ivott, majd mikor nagyon melege volt, egy fél kanna vizet ivott meg rövid megszakítással. A kaszálást nem volt képes befejezni *Stefán*, mert egyszerre oly erős hasmenés vette elő, hogy alig volt képes haza vándorolni. Odahaza állapota csak súlyosabb lett, mire orvost hívtak. Az orvos azonnal megvizsgálta *Stefánt* és elállította a hasmenést. A beteg még mindig igen gyenge, de már fenn jár, azonban nehogy megfertőzze esetleg hozzátartozóit megfigyelés alá vették.

*** Az autók és a hidvámok.** Az államépítészeti hivatalhoz nap mint nap után érkeznek panaszok a hidvámoktól a miatt,

hogy a hidakon az autók minden fizetés nélkül robognak keresztül. Sőt, ha a hatóság a gépek tulajdonosait kinyomozza, azok a fizetést azon az alapon tagadják meg, hogy az autókra nincs tarifa. Ezen az alapon az államépítészeti hivatal tegnap átiratot intézett az alispánhoz, akitől kéri, hogy az autókra addig is, míg erre vonatkozólag szabályrendeletet hozna a vármegye, annyi vámot állapítsanak meg, mint amennyit fizetnek jelenleg egy két fogatu kocsin.

*** Jegyzőválasztás.** A derecskei főszolgabíró tegnap tett jelentést az alispánnak, hogy a Sárádon megüresedett jegyzői állásra egyhangulag *Keledy Jenő* okleveles jegyzőt választották meg. Az új jegyző már el is foglalta állását.

*** Szőlőhegyi mizériák.** Így a nyár beálltával igen sokan keresik fel a városunk körül elterülő szép és jó levegőjű szőlőhegyeket részben mint boldog tulajdonosok, részben pedig akiknek nem adatott ugyan az a szerencse, hogy övéiknek mondhasák akármelyiket is, de legalább a jó levegőben üdülni óhajtván, üres órákban felkeresik a kellemes helyeket. Ismeretes azonban, hogy a szőlőhegyek legnagyobb része (a Körözs oldali, a sötétági stb) oly mesze van, hogy szivesebben keresnek fel kocsin e helyeket, ha ugyan *Novák* és a többi leendő milliomosok jóvoltából részesedhetnek az ausztriai aranyokban. Mert valóban ez volna szükséges ahhoz a magas fuvarhoz, amelyet az egy és kétfogatós bérkocsisok kérnek. Még boldog és megelégedett pasiknak kell magukat tartanunk, ha 7 korona és 10 korona horribilis ár egy kis oszonna kegyes elfogadása mellett valamennyi ideig várakozik ránk a bérkocsis. Mit szól ehhez a városi tanács? Talán azt mondja, hogy át lehet a Körözson csónakázni a vashid mellett. Igen ám, a kis csónak itt a Körözson mindig lengedez, de *Pócsi Kháron* bácsi nem mindig. És az ő jóakarától is két krajcárért legfeljebb kisebb foku orrbetöréssel tudunk a zseniális elrendezésű kikötő lépcsőin (?) feljutni. Hiszen ha van szabályrendelet — és méltányos — a városban hajtó fiákerre, miért nem lehet ilyet alkotni a szőlőbeli lakosok és kirándulók jogainak és zsebének megvédésére is? Nagyon megelégedhetnek a bérkocsisok 2—3 koronával, hiszen fél óra alatt a legmagasabban fekvő szőlőbe is elhajthatnak. Jó lenne ez irányban még szüret előtt intézkedni.

*** Tejcarnok Nagyváradon.** Sok minden keveréket eladnak a nagyváradai piacon tej- és tejtermékek gyanánt s ezáltal állandó veszedelemmel fenyegetik a közegészségügyet. Sok gondot okoz a tejpiacon a hatóságnak, mert ez a legszükségesebb élelmicikk, amelyet szegény, gazdag egyaránt mindennap igénybe vesz. Legutóbb a lakás- és élelmészeti bizottság is foglalkozott ezzel a kérdéssel s egy hatósági tejcarnok felállítását látták legszükségesebbnek. Ez azonban rendkívül nehéz. Most alkalom van hogy egy megfelelő tejcarnok létesüljön Nagyváradon. *Venczel Dezső* állami vajmester, nagyvárad lakos egy „Központi Tejcarnokot” szándékozik felállítani, amelyben hamisítatlan tejet és tejtermékeket árusítana. Kéri, hogy a város adjon 10 évre közevetvám mentességet, 3 évre ingyen tejet, vizet és villanyáramot. Bemutatja a földmívelési miniszter bizonyítványát, hogy a felállítandó tejcarnokot az állam anyagi és erkölcsi támogatásban részesíti. A tejcarnok állami felügyelet alatt állana s így teljesen megbízható lenne.

*** Ahol mindenki büntetett.** A margittai járás Terje községében a községi bírót ifj. *Erdei Sándort* lopás miatt elítélték. Az ítélet dacára is a főszolgabíró nem függesztette fel állásától *Erdeit*. E miatt többen panaszt tettek az alispánnál, aki jelentéstétel végett

kiadta az ügyet a margittai főszolgabírónak. A főszolgabíró tegnap tette meg jelentését, mely nem a legszebb világításba helyezi a terjeiket. A jelentés szerint ugyanis *Erdei* tényleg ma is bíró. A főszolgabíró azért nem függesztette fel állásától, mert a lakosság nagy része büntetett egyén, vagy pedig erre a hivatásra teljesen alkalmatlan. A községben különben alkalmas egyén nincs is a bírói tisztségre.

*** Meggyilkolta a kedvesét** Szomorú, véres történet játszódott le tegnap az egyszerű, szürke kis *Mezőbaji* községben. Megölték a falu legszebb leányát, a viruló, szép *Kanalas Evát*. Már két nap óta eltűnt szülei lakásáról *Kanalas Eva*, akit a szülők a legnagyobb kétségbeeséssel kerestek, míg végre tegnap megtalálták a holttestét átlőtt szívvvel. A csendőrség azonnal megindította a nyomozást és rövid idő alatt kikutatták a tettest *Apáty Dániel* béres legény személyében. A legény töredelmesen bevallotta véres tettét. Szerette a szép leányt, aki tudni sem akart róla s nem viszonozta a szerelmét és ezért ölte meg. Azonnal letartóztatták és ma délután behozták a nagyváradi kir. ügyészségre.

*** A genyétei tüzkárosultak.** Megírtuk annak idején, hogy a *Genyétén* pusztított nagy tűzvész alkalmával kilenc család teljesen földönfutóvá lett és hogy a károsultak a József segítő egyesülethez folyamodtak támogatás végett. Az egyesület a főispán útján a kár nagyságát és a károsultak neveit kérte. A főispánhoz most érkezett be a jelentés, mely szerint 48-an károsultak. A kár 16,890 koronát tesz ki, melyből semmi sem térül meg, mivel nem voltak biztosítva az elpusztult dolgok.

*** Leesett a cseresznye fáról.** Kisszedres községből jelentik, hogy ott a hó 3-án *Gróza Mária* oly szerencsétlenül esett le egy cseresznyefáról, hogy azonnal meghalt. Az aszony cseresznyét szedett hétfőn délután 2 óra tájban, hogy vigye a vásárra s e közben a fán elvesztette az egyensúlyt, leesett és oly súlyos belső sérülést szenvedett, hogy azonnal meghalt. A vizsgálatot megindították és kiderült, hogy nem terhel senkit felelősség.

*** Nem lehet foganatosítani a végrehajtást.** *Mezőgyán* község előjáróságát kötelezte a főszolgabíró, hogy a kint lévő adók behatása iránt kzonnal intézkedjék. Az előjáróság tegnap egyenesen az alispánhoz tett jelentést a rendeletről és kéri annak felfüggesztését. A jelentés szerint ugyanis most az előjárósági tagok is a saját mezei munkáikkal vannak elfoglalva és inkább képesek lemondani állásukról mintsem saját dolgaikat mellőzzék. Különben is a behajtásnál csak a fogalásig juthatnának el, a végrehajtást foganatosítását nem tudnák eszközölni s a lakosoknak csak a fizetési kedvét vennék el és feladulnák a békéjéért. Az előjáróság kéri a végrehajtásnak őszig való felfüggesztését.

*** Eltűnt.** *Pataki Ferenc* 14 évesasztalos tanuló Pál-utca 20. sz. alatti lakásából ismeretlen módon eltűnt. Személyleírása: termete kicsiny, arca kerek, haja fekete, szemekék. Eltávozásakor zöldes kalapot, cugos cipőt, kockás szürke inget s szürke ruhát viselt. A rendőrség keresi.

*** A püspök-fürdői galamblovászat után.** A Püspök-fürdőben a hó 8-án megtartott galamblovás versenyen 9 díj közül 6 *Ladányi József* nagyvárad puskaműves mester fegyvereivel nyertett el és pedig 2 első díj, 2 második díj és 2 harmadik díjjal. Üzlet Nagyvárad Rákóczi-ut Moskovits palotájában. M. kir. lőporáruda, telefon 269.

*** Kiadó lakás a kamara épületében.** A kereskedelmi és iparkamara székházában egy 4 szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló lakás a f. évi november 1-től kiadó.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
mübutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Allandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöl-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

x Néhai főtitkár **Makutz Ernő**
theol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* ki-
rusítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut
10 sz.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdo-
nos urak becses tudomására hozni, hogy

Óváry Lajos kályhás üzletét
átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk
ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jószágú modern és izlées kályhákkal,
pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhaj-
tjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elis-
merését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett
bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és
legegyszerűbb

cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek.
Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok
(Óváry Lajos utócai).
Csengeri-utca 27. szám.

x Teljesen jó karban levő **Wertheim-
kassza** azonnali megvételre kerestünk. Bőveb-
bet e lap kiadóhivatalában.

CZAPFALVI JÓZSEF

mészoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó mun-
kát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését,
épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári be-
rendezések és butorok festését, kerti butorok
zománcozását és porcellán utánzatát. Vidék
megrendeléseket a legpontosabban készítik

Tisztelettel
Czapfalvi József.

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart **Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz.** Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

x 2 koronáért egy patkót, egy házi pat-
kót szerezhet be, Fürdőbe menők és gazdák
tömegesen keresik az újavárosi drogueriában.

* **Vizsgákra** előkészít szerény igényű
képezdész, polgáristákat javító, vagy pótvizsgára
előkészít. Cím a kiadóhivatalban.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

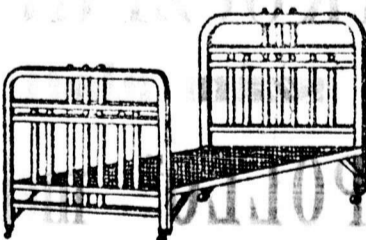
Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Léway-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

x **Tavaszi vásár.** Tisztelettel értesitem a mt.
nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást
megkezdtem s emellett raktáron levő csillár készle-
tetet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfo-
gadható áron elrusítom. Régi csillárok átalakítása,
galvanizálása, fémáruk rezezése, nickelezése, butor-
vasalás, portáldiszek stilszerű készítése rajz és terv
szerint. *Stern*, Bémer-tér, Telefon 556.

Vas és rezbutor

gyári raktári

Székényágy 3 matraccaal 19 korona

Sodronybetűt 10 korona

Rézkarniss 5 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

Tanuló fizetéssel felvétetik.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Gül baba.

Péntek: Goldstein Számi.

Szombat: Sulamith.

Vasárnap délután: Balkáni hercegnő. Este:
A rejtélyes ember (először.)

Gül Baba. Ma este lesz a szinkörben a
második operett előadás. A népszerű Gül Baba
kerül színre. A darab az ismert kitűnő szerep-
osztásban megy, az egész énekes személyzet
részvételével.

A rejtélyes ember. Evek óta nem volt
a társulatnak olyan izgalmas estéje, mint a
milyennek a vasárnapi ígérkezik. »A rejtélyes
ember« című dráma, a színpadi realizmus tö-
kéletes erejével hat. Fárasztó, hatalmas alakítá-
sokat lát a közönség. Városló-városra fenome-
nális sikert aratott ez a dráma újdonság. Bizo-
nyos, hogy az idegeket erősen próbára teszi ez
a mesterien konstruált darab. A társulat drá-
mai gárdáját erősen foglalkoztatja a nevezetes
újdonság, amelyre jegyek már holnap váltha-
tók a színház nappali pénztáránál.

IRODALOM.

A Kath. Hittérjesztés lapjai júliusi
füzetje a következő érdekes és változatos tar-
talommal jelent meg:

Tartalom: A ferencrendiek a Balkánon:
Albániában. — Bugwé. — Midellswita ceyloni
missió története. (Folyt. és vége.) A wei-tze-
ngai »szent hegy« Kinában (Folyt. és vége.) —
Egy japán pap önéletrajza. — Missiói tudósi-
tások: Japán: Corre atya halálához. — Kis-
ázsia: Az adani missziók. — A párisi
külmissiók társaságának 1910. évi jelentése. —
Amerika: Egyesült Államok. — Kegyes ado-
mányok.

Képek: Balkán: Albán hegyek. — Balkán:
Albán katonák. — Kelet-Afrika: Tájkép a Vik-
tória-tó vidékéről. — Kelet-Afrika: Kacsavadá-
szat. — Kelet-Afrika: Óserdőben pihenő hit-
hirdetők. — Kelet-Afrika: Néger varázsló. —
Kan szu: Az istenek folyosója a szent hegyen.
— Kan szu: Hármass Buddha-szobor a szent
hegyen.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

Az 1910—1911-ik iskolai év június 29-én
Péter-Pálkor bezáródott s e fontos aktus nyo-
mában most már napvilágot látnak az iskolai
értesítők, amelyek feltárják előttünk az elmúlt
esztendő iskolai szellemi munkájának gyümöl-
csét. Mai számunkkal elkezdjük az értesítők
ismertetését a beérkezési sorrendben.

I.

**A jászóvári premontrei kanonokrend nagyváradi
főgimnáziumának értesítője az 1910—1911. isk.
évről.** Közli *Novotny S.* Alfonz igazgató.

Mindjárt az első lapon *Novotny S. Alfonz*
igazgató igen sikerült arcképét látjuk azon al-
kalomból, hogy a tanári kar és a tanuló ifju-
ság a város közönségével kapcsolatban ez év-
ben ünnepelte meg a közkeveltségnek ör-
vendő, nagy műveltségű, széles látókörű s me-
leg szívű igazgató premontrei pappá szentelé-
sének 25-ik évfordulóját, amelyet lapunkban
annak idején bőven ismertettünk. *Leőb Ber-
talan* premontrei tanár igen kedves megemlé-
kezést és üdvözlést ír ez alkalomra első cikk-
nek. *Kovács Kándi* premontrei tanár az oly
korán, 33 éves korában elköltözött *Hill Antal*
József premontrei tanárról ír megható nekro-
logot, szívhez szólóan ecsetelvén a megbol-
dogult pályatárs nehéz küzdelmeit a Halállal,
a sorvasztó kórral s Isten rendelkezésében való
megnyugvását. *Beke Boldizsár* premontrei ta-
nár »Petőfi hazafias lírája« címen egy hosszú
tudományos értekezést írt, amelynek har-
madik része csak a jövő évi értesítőben fog
megjelenni. A főgimnázium ez idei történeté-
ből, mint lényegesek kiemelendők, hogy az el-
távozott *Schmidt Artur* világi ideiglenes he-

lyettes tanár helyét a jászóvári prépost prelatus *Léber Gyula* világi okleveles helyettes tanárral töltötte be. Az alakuló értekezlet 1910. aug. 29-én tartott s a javító vizsgálat 74 tanulónak sikerült, 17 osztályismétlésre utasított. Az iskolai év szept. 4-én nyitott meg *Veni Sancte*-val. Majd az ifjuság és a tanári kar a diszteremben gyülekezvén, az igazgató megnyitó beszédében erayedetlen munkásságra, vallásosságra és példás erkölcsi magaviseletre buzdította az ifjuságot. Következik a tanári kar irodalmi munkálkodásának ismertetése. A vallási-erkölcsi, fegyelmi és tanulmányi állapot jó volt. Tartott az iskola 7 ünnepélyt, u. m. okt. 19-én az aradi vértanúk emlékére az Eötvös-önképzőkör diszkyűlést, dec. 21-én Vörösmarty emlékeztetére, márc. 5-én Eötvös József báró emlékére ismét diszkyűlést tartott. Nagy ünnepségek keretében ünnepelte meg az iskola március idusát, valamint az 1848 ik évi törvények szentesítésének évfordulóját. Ápr. 30-án Erkel Ferenc születésének 100 ik évfordulója alkalmából az Eötvös-önképzőkör és az Erkel Zenekör jótékonycélu matinéit rendezte, végül május 14-én fényesen ünnepelte meg az ifjuság szeretett igazgatójuk papi és tanári működésének 25-ik évfordulóját. Meglátogatta az iskolát dec. 5. és 6-án dr. *Takács Menyhért* jászóvári prépost-prelátus, az intézet kegyura s az egybehívott értekezleten megelégedését fejezte ki a látottak, hallottak és tapasztaltak fellett. Január 9-13 napjain dr. *Vass Bertalan* tanker. főg. végezte hivatalos látogatását dr. *Vajdinger Gyula* miniszteri fogalmazóval, örömet fejezvé ki a tanári kar munkáján. Május 29-én tisztelgett a tanári kar dr. gróf *Széchenyi Miklós* püspök 6 kegyelmességénél püspöki széktoglalása alkalmából. Az egészségi állapot és a testi nevelés kielégítő volt. Utóbbi igazolja azon körülmény is, hogy a *Testgyakorló Kör*-rel kapcsolatban június 11-én rendezett tornaünnepélyen 43 tanuló nyert különléle jutalmat. Kirándulást rendezett az intézet a dalmáciai tengerpartra, továbbá Magaslakra és Feketeerdőre. Később a *Félix* tündőbe és Révre rándult ki a tanári kar vezetésével s e kirándulásokban nemcsak a szem gyönyörködött, hanem a lélek is gyarapodott. Tanított az intézetben az elmúlt évben 22 tanár, kik közül 16 a jászóvári premontrai kanonokrend tagjai. Ezenkívül 7 hitoktató tanította a más vallásuakat. Rendkívüli tárgyként tanított a francia nyelv, román nyelv, gyorsírás, műének, egyházi ének. A könyvtárak és szertárak gyarapodásai vannak ezután feltüntetve, mely szerint a tanári könyvtár állománya 2004 mű, 6756 kötetben. Az ifjusági könyvtár ez évi kiadása: 644 K 60 fillér. A filologiai, művelődéstörténeti és szépművészeti muzeum álladokának értéke 1432 K 65 fillér, a történelmi szertáré 1530 K, a földrajzié 1900 K. A természetrajzi és vegytani szertárban van 17.513 drb 11.400 K értékben. A természettani szertár kiadása 500 K. Az érem és pénzgyűjtemény áll 2607 darabból. A tornaszertár állománya 304 drb eszköz és 46 drb vivószer. A tanulók öntevékenységének fejlesztésére szolgáltak a különböző körök. Így az Eötvös önképzőkör, amely 17 gyűlést és 3 nyilvános ünnepélyt tartott. A tanulók ezen közben való működésükkel igen sok pályadíjat nyertek. Az Erkel zenekör *Kovács Kandid* tanár vezetésével tartott 7 gyűlést és 1 diszkyűlést és minden ünnepélyen működött, hasonlóképpen a Dalos-kör A *Testgyakorló-kör* ebben az évben alakult meg 86 rendes és 149 pártoló taggal. Szilágyi Dózsa tanár vezetésével áldásos működést fejtett ki a *Mária-egyesület*, amely 36 gyűlést és egy nyilvános ünnepélyt tartott. A segítő egyesület segítéyzett 31 tanulót. Az intézet 2 osztályában (az alsó 4 párhuzamos) vizsgálatot tett 612 tanuló és 36 magántanuló. Ezek között r. kath. 333 (51 száz.), gör. kath. 101 (15 száz.), gör. kel 28 (4 száz.), ág. ev. 15 (2 száz.), református 53 (8 száz.), zsidó 118 (17 százalék). Magyar 540 (83 száz.), német 16 (2 száz.), oláh 90 (14 százalék). Minden tárgyból jeles 48 (6 száz.), legalább jó 99 (15 száz.), legalább elégséges 366 (66 száz.), egy tárgyból elégtelen 50 (8 száz.), két tárgyból

elégtelen 48 (7 száz.), több tárgyból elégtelen 43 (7 százalék). Osztályozást nem nyert 9. A javító vizsgálat aug. 30-án lesz. A folytatólagos beiratások szept. 2. és 4-én.

EGYESÜLETEK.

Értesítés. Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönség tudomására hozni, hogy a Feminista-Egyesület tanácsadója (Dudek-utca 2.) tekintettel arra, hogy tagjainak nagyobb része elutazott, a nyári hónapokban — július és augusztus — csak egyszer egy héten, szerdán délután 6-7-ig fog működni. Akiknek sürgős ügyei volnának, sziveskedjék levélben dr. Edelman Menyhértné urasszonyhoz fordulni. Kiváló tisztelettel: Az elnökség.

Igazságszolgáltatás.

§ A receptcsalás ügye. A kir. törvényszék ma folytatta a szenzációs receptcsalás ügyének tárgyalását. Tegnap véget ért a körülbelül 1400 receptátvizsgálása, ma már rákerül a scr a tanukiballgatásokra. A mai tárgyaláson négy tanut hallgatott ki a bíróság: Szűts B. I. lát, azután Vimmer Béla, Géher Antal és Szűts Gyula gyógyszerészeket, kik a vádlott gyógyszerész mellett vallottak. Holnap folytatják a tárgyalást, amikor is körülbelül tizenöt tanu van beidézve.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA butorgyára

Nagyvárad,
Rákóczi-út 14.
szám alatt

(„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitünő** hirtelű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

Gróf Károlyi Mihály automobil katasztrófája.

Budapest, július 5.

(Saj. tud.) Gróf Károlyi Mihályt súlyos automobilbaleset érte. Ma éjjel Báltaszék közelében felfordult az automobilja, a melyen a soffőrön kívül csak a gróf ült. A gróf nagy ivben kirepült belőle. Igen súlyos sebesülést szenvedett. A súlyosan sebesült grófhhoz dr. Bartha Gábor egyetemi tanárt, a kereskedelmi kórház sebészfőorvosát hívták, aki bordatörést és belső sérülést konstatait. A grótot délután 5 óraker külön vonaton beszállították a fővárosba.

Európai körrepülés.

London, jul. 6.

Az aviatikusok Mendonban fölszálltak és Shorthamba repültek. A start reggel 6 óraker történt 2 percnyi időközökben. Az idő pompás.

Vilmos császár utja.

Kiel, jul. 5.

A *»Hohezollern«* jacht Vilmos császárral a fedélzetén ma reggel 4 óraker Norvégiába indult.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatözsdén tegnap alaposan megzilárdult az irányzat, különösen tengeri és a zab ára emelkedett lényegesen. Ennek oka az volt, hogy Oroszországból és Amerikából nagy szárazsági hírek érkeztek. Kész áru 20 fillérrel emelkedett.

Határidők zarálata:

Aprilisi buza (1912)	— —	11.99
Októberi buza	— —	11.69
Októberi rozs	— —	9.37
Októberi zab	— —	7.95
Májusi tengeri (1912)	— —	6.87
Juliusi tengeri	— —	7.13
Augusztusi tengeri	— —	7.47
Augusztusi repce	— —	13.75

Budapesti értéktözsdé.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	843.50
Osztrák hitelrészvény	— —	661.—
Jelzálogbank	— —	489.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	596.—
Salgótarjáni kőszén	— —	659.—
Osztrák államvasut részvény	— —	745.—
Közuti vasut	— —	766.50
Rimamurányi vasmű	— —	682.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
 Nagyváradi, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5,0%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellettt gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

Nagyváradi város katonai ügyosztálya.

13151-911, szám.

Hirdetmény.

Értesítetik a lakosság, hogy a közös hadseregnek a földmivelő és munkásosztályhoz tartozó tényleges állományu legénysége az aratás és egyéb fontos mezei munkák végzésének idejében három hétre leendő szabadságoltatását személyes kihallgatás (raporton) kérheti, mely kérelmezése teljesen díjtalan.

Nagyváradi, 1911. június 24.

Eleméry Ferenc,
 katonai tanácsnok.

397

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyváradi, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Dajkovits E.

fényirodájában
 Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása
 utólérhetetlen.

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyváradi, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A Nagyszebeni

Általános Takarékpénztár

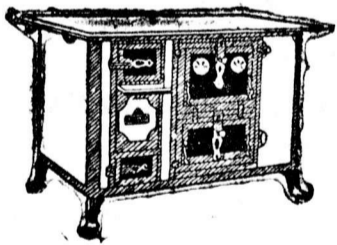
Előnyös amortizációs kölcsönöket nyújt és konvertál házakra, földekre és építkezési célokra, előzetes költség nélkül. Készéggel szolgál felvilágosítással:

Breitenstein Frigyes,
 Nagyváradi, Keskeny-utca 13. sz.
 Telefon: 1054.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez
 NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
 NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10-	12-50	14-50	17-

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3-60	4-80	5-60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
 Modern konyhaberendezések zománcozott és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

NAGYVÁRADI KERESKEDELMI CSARNOK.

A Nagyváradi Felső Kereskedelmi Iskola,

amelynek érettségi bizonyítványa egy évi önkéntes katonai szolgálatra jogosít s amelynek eddig 848 végzett növendéke elsőrendű kereskedői, gyári- és pénzügyi cégeknél, postai-, távírói- és pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyertek alkalmazást. 1911 szeptember hó 1-én nyitja meg 24-ik évfolyamát.

Iskolánkat az 1910-1911-iki tanévben 283 tanuló látogatta, köztük 64 biharvármegyei és 102 más törvényhatóságheli, akik részint az államilag engedélyezett és ami felügyeletünk alatt álló DÉNES PAL-féle internátusban, részint iskolánk igazgatója Dr. Kovács S. János ur által ajánlott urai családokban nyertek teljes ellátást s az internátusban szakoktatást.

Az 1911-1912-iki iskolai évre a szabályszerű beiratások f. évi június 29-ik napjától kezdve f. évi július 5-ik napjáig bezárólag a következő sorrendben történnek. F. évi június 29-én és 30-án, július 1-én és 2-án a középső és felső osztályokba csak azok a tanulók vétetnek fel, akik a mi iskolánkban az alsó, illetve a középső osztályokat jó sikerrel végezték.

Ugyanazon napokon az alsó osztályba csak nagyváradi és biharvármegyei illetőségű tanulók iratkozhatnak be. — Folyó évi július 3-án, 4-én és 5-én valamennyi osztályba idegen tanulók csak akkor vétetnek fel, ha az iskolánkban végzett tanulók, illetve a helybeli és biharvármegyei illetőségűek által a szabályszerű létszám betöltve nem lenne. Előjegyzések nem fogadtnak el és az alsó osztályba oly tanulók, akik a középiskolák IV-ik osztályában javító vizsgálatra utasítottak, iskolánkba egyáltalán nem vétetnek fel.

Az alsó osztály második párhuzamosítását csak azon esetre ígérhetjük meg, ha az alsó A) és B) osztály betelte után f. évi július 5-éig az alsó C) osztályra legalább 30 tanuló fog jelentkezni. Minden egyéb tudnivalóról Tájékoztatónk ad bő felvilágosítást, amelyet levelező-lapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató ur (lakik iskolaépület Deák Ferencz-u. 3.) azonnal megküld. Nagy-Várad, 1911. június hóban.

Reismann Mór,

a fentartó testület elnöke. Lágloze

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök.

890

Nagyváradi város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

81

Egész éjjel ügyeleti szolgálat.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön céllal épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

100 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

**MEGELŐZŐT
MOSKOVITS
ANATOMIAI-CIPŐGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

A Z I G A Z,

hogyan sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a

„NEMZETI“ szálloda, vendéglős és kávéház bérloje.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »
8 » Thymol	20 »
1 » Stomatol	20 »
1 » tégely Odontin togpaseta	55 »
1 drb Odontin betét	85 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	85 »
1 » Jera viollette brillantín	30 »
1 » francia brillantín	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantín	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 drb bajuszkiő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	38 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	38 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	38 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	20 »
1 » vegtégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz wata	85 »

Figyeljen az árakra.

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!